

25.2.10

Suomen Ylioppilaskuntien Liitto (SYL)

Lausunto opiskelijoiden terveydenhuollon kustannukset ja järjestämistapa työryhmän ehdotuksista

Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta (JYY) näkee ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden siirtymisen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön palvelujen piiriin lähtökohtaisesti hyvänä. Ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat yliopisto-opiskelijoihin verraten epätasa-arvoisessa asemassa terveydenhuoltopalvelujen suhteen. JYYn näkemyksen mukaan myös ammattikorkeakoulujen opiskelijoilla on oikeus saada laadukasta terveydenhoitoa, jonka perustana on opiskelijoiden terveydenhuollon erityisosaaminen. JYY näkee asiassa kuitenkin paljon käytännön haasteita, joiden selvittäminen on ensisijaisen tärkeää ennen niin kutsutun YTHS-mallin eteenpäinviemistä.

Ylioppilaskuntana JYY keskittyy lausunnossaan lähinnä korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuoltoon, mutta ottaa myös kantaa työryhmän ehdotuksiin toisen asteen opiskelijoiden terveydenhuollon järjestämisestä. JYYn mukaan toisen asteen opiskelijoiden terveysongelmien määrä on huolestuttava. Suurena ongelmana JYY näkee toisen asteen opiskelijoiden terveydenhuollossa saavutettavuuden ongelmat. Esimerkiksi lukioissa koululääkäriä tai edes terveydenhoitajaa voi olla hyvin vaikea tavoittaa silloin kun apua tarvitsisi, jolloin lääkärikäynti voi helposti jäädä käymättä. JYY pitää työryhmän ehdotusta toisen asteen opiskelijoiden terveydenhuoltoon suunnastusta lisärahoituksesta hyvin tärkeänä ja toivoo panostettavan muun muassa ennaltaehkäisevän yhteisöterveydellisen työn kehittämiseen, jotta terveysongelmat eivät seuraa myöhemmissä elämänvaiheissa.

Korkea-asteen opiskelijoiden terveydenhuoltopalveluita leimaa epätasa-arvoisuus. Nykyisellään ammattikorkeakouluopiskelijoiden terveydenhuoltopalvelujen järjestäminen on kuntien vastuulla. Kunnat saavat valtiolta valtionosuuksia, mutta mikään ei velvoita kuntia kohdentamaan valtionosuuksiaan esimerkiksi opiskelijoiden terveydenhuoltoon. Läheskään kaikissa kunnissa ei myöskään ole opiskelijoiden terveydenhuoltoon erikseen nimettyä lääkäriä tai hoitajaa. YTHS puolestaan tarjoaa yliopisto-opiskelijoille terveydenhoitoa, jossa opiskelijat erityisryhmänä osataan huomioida, ja terveyden edistämistyötä pyritään tekemään opiskelijalähtöisesti. On kuitenkin

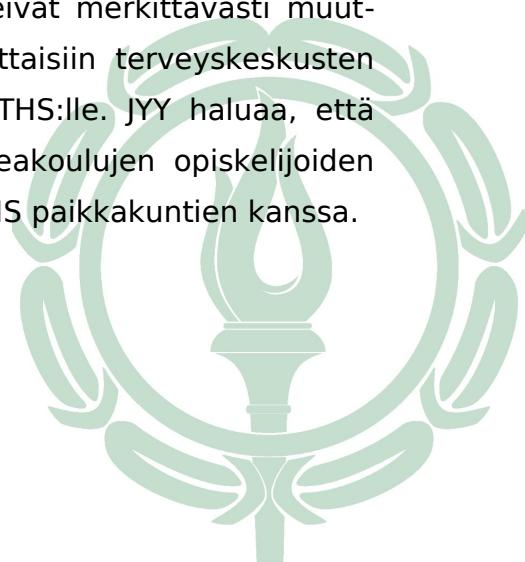

huomioitavaa, että myös YTHS:n palvelutarjonnassa on eroja terveystalouksien välillä. JYYn mukaan myös näitä eroja on pyrittävä tasoittamaan.

Työryhmän raportissa tuodaan esiin korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen (Kunttu & Huttunen, 2009) tuloksia siitä, että yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden terveydentilaa koskevat erot eivät ole merkittäviä. Tästä näkökulmasta voidaan todeta, että ammattikorkeakouluopiskelijat hyötyisivät YTHS:n palveluista. JYYn mukaan ammattikorkeakouluopiskelijoiden mukaantulo YTHS:n palvelujen piiriin on perusteltua erityisesti kolmannen asteen opiskelijoiden välisen tasa-arvon näkökulmasta. JYY kuitenkin näkee muutoksen laajempaan linjauksena terveydenhuoltopalvelujen kehitykselle tulevaisuudessa. Riippumatta siitä toteutuuko YTHS-malli, JYY pitää erittäin tärkeänä, että julkista terveydenhuoltoa kehitetään jatkossa niin, että laadukasta hoitoa olisi saatavissa myös niille, jotka eivät ole esimerkiksi YTHS:n tai työterveyshuollon piirissä,

JYY myös pohtii sitä, että voidaanko olla varmoja siitä, että YTHS-malli paras mahdollinen ja pitkälle kantava ratkaisu. Sekä suomalainen terveydenhuoltojärjestelmä että korkeakoulujärjestelmää koskevat linjaukset ovat kehitysvaiheessa, jolloin tulevaisuuden ennakoiminen, myös terveydenhuoltopalveluiden suhteen, on hankalaa. JYY näkee myös suurena huolenaiheena sen, kuinka käy ammattikorkeakouluverkostolle tulevaisuudessa, mikäli YTHS-malli toteutuisi: YTHS:n uusien toimipisteiden perustaminen suurille ammattikorkeakoulupaikkakunnille olisi välttämätöntä, mutta voi myös osaltaan vaikuttaa siihen, että pienillä paikkakunnilla sijaitsevat ammattikorkeakoulut voivat tulevaisuudessa joutua taistelemaan olemassaolostaan.

JYY näkee uhkakuvana myös sen, että pienillä ammattikorkeakoulupaikkakunnilla YTHS tarjoaisi terveydenhuollon ostopalveluina, joko kunnilta tai yksityisiltä palvelujentarjoajilta hankittuina. JYYn mukaan tässä tilanteessa tulee pyrkiä varmistumaan palvelujen laadusta. Jos ostopalvelut tulisivat kunnilta, on huomioitava se, että tuolloin ammattikorkeakouluopiskelijoiden terveydenhuoltopalvelut eivät merkittävästi muuttuisi nykyisestä: Maksu vain olisi suurempi ja sitä maksettaisiin terveystalouksien käyntimaksujen sijasta terveydenhoitomaksun muodossa YTHS:lle. JYY haluaa, että mahdollisen muutoksen myötä myös pienten ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden terveydenhuoltopalvelujen laatu on tasa-arvoista suurten YTHS paikkakuntien kanssa.

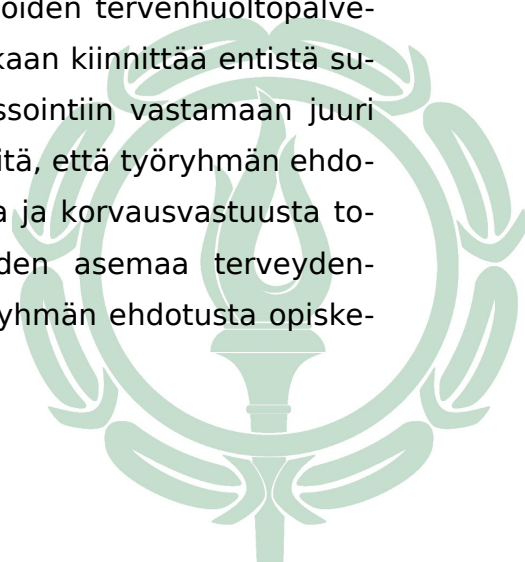
Opiskelijoiden terveydenhuollon palveluiden rahoituksessa nykyisellään on eroja, koska palvelut tarjotaan eri tavoin. JYY pitää kuitenkin tärkeänä sitä, että ammattikorkeakoulujen opiskelijat maksaisivat kiinteän terveydenhuoltomaksun lisäksi myös automaattisesti jäsenmaksua opiskelijakuntiinsa, samoin kuin ylioppilaskunnissa, koska näin myös ammattikorkeakoulujen opiskelijakunnat voivat tehdä edunvalvontatyötä opiskelijaterveydenhuollon osalta samoin edellytyksin ja resurssein kuin ylioppilaskunnatkin.

YTHS-mallin toteutumisen myötä myös opiskelijoiden maksuosuudet kasvaisivat, kuten työryhmäkin on raportissaan todennut. JYY kuitenkin epäilee, ettei maksajien määrällinen lisääntyminen noin 130 000 ammattikorkeakouluopiskelijalla, ja muiden rahoittajatahojen rahoituksen määrällinen lisääntyminen, riitä kattamaan kaikkia laajenemisesta aiheutuvia kustannuksia. JYY esittää huolensa opiskelijoiden maksuosuuksien kasvamisesta merkittävän suuriksi suhteessa opiskelijoiden maksukykyyn.

JYY kaipaa myös selvityksiä siitä, miten YTHS:n muut rahoittajatahot suhtautuvat ammattikorkeakouluopiskelijoiden siirtymiseen YTHS:n palvelujen piiriin. Esimerkiksi opetusministeriö rahoittaa YTHS:n vuokrat nykyisellään kokonaisuudessaan. Vuokrien kattaminen on kuitenkin riippuvainen poliittisesta ja taloudellisesta tilanteesta, ja määritellään vuosittain. YTHS malliin siirtyminen kuitenkin tarkoittaisi uusia toimipisteitä, ja näin ollen vuokratkustannusten kasvua. JYY haluaa rahoitusosuuksiin liittyen jatkoselvityksiä sekä opetusministeriöltä että muilta YTHS:n rahoittajatahoilta. YTHS:n laajenemista ei saa maksaa vain opiskelijoiden kukkaroista.

Työryhmä ehdottaa myös opiskeluterveydenhuollon koordinoitua kansallista tutkimus- ja kehittämistyötä, joka soveltuisi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttamaksi. JYY pitää ehdotusta erittäin tervetulleena, sillä näin voidaan saada tietoa opiskeluterveydenhuollon tilasta, joka on edellytys toimivuuden arvioimiselle ja kehittämiseksi.

Mikäli YTHS-malli ei toteudu, ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden tervenhoitopalvelut järjestetään sijaintikuntamallin mukaisesti, tulee JYYn mukaan kiinnittää entistä suurempaa huomiota palvelujen laatuun ja henkilöstön resurssointiin vastamaan juuri opiskeluterveydenhuollon tarpeita. JYY pitää tärkeänä myös sitä, että työryhmän ehdotus kotikunnan ja sijaintikunnan välisestä laskutusoikeudesta ja korvausvastuusta toteutuisi, sillä se parantaisi ammattikorkeakouluopiskelijoiden asemaa terveydenhuoltopalvelujen saatavuuden suhteen. JYY myös kiittää työryhmän ehdotusta opiske-

luterveydenhuollon lisärahoituksesta, sillä nykyisellään opiskeluterveydenhuolto ei toteudu asetusten mukaisesti.

JYY suhtautuu myöntävästi ammattikorkeakouluopiskelijoiden siirtymiseen YTHS:n palvelujen piiriin, mutta painottaa, ettei muutos saa näkyä palveluiden laadun huonon-
tumisena eikä myöskään ratkaisevan suurina korotuksina opiskelijoiden maksuosuuksissa. Myös YTHS:n henkilöstöresursseja on YTHS-mallin toteutumisen myötä lisättävä samassa suhteessa kuin opiskelijoista koostuva maksajajoukko lisääntyy. JYY peräänkuuluttaa jatkoselvityksiä käytännön haasteista, rahoitusosuuksista sekä laajenemisiin liittyvistä kysymyksistä.

Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta

Johanna Pietiläinen
Hallituksen puheenjohtaja

Minna Oinas
Pääsihteeri

Lisätietoja: Sosiaalisihteeri Karoliina Vainikainen | 010 423 4505 | soposihteeri@jyy.fi

